

DRUŠTVO EKONOMISTOV MARIBOR

Univerza v Mariboru

Ekonomsko-poslovna fakulteta

EKONOMIJA 2021

Posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu

Posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva

Ekonomistov Maribor

ZBORNIK POVZETKOV ZNANSTVENIH PRISPEVKOV

Mojca Duh (ur.)
Andreja Primec (ur.)
Dejan Romih (ur.)

Maribor, december 2021

EKONOMIJA 2021

Posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu

Posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva Ekonomistov Maribor

Partnerja posvetovanja:

<https://demb.si/>

<https://demb.si/ekonomija-2021/>

Zbornik povzetkov znanstvenih prispevkov

EKONOMIJA 2021

Posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu

Posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva ekonomistov Maribor

Maribor

Društvo ekonomistov Maribor

2021

<https://demb.si/>

Zbornik povzetkov znanstvenih prispevkov

Uredili Mojca Duh, Andreja Primec in Dejan Romih

Recenzirali Mojca Duh, Žan Jan Oplotnik, Andreja Primec in Dejan Romih

Tehnično uredil Dejan Romih

Lektoriral Mitja Brünec

Založilo Društvo ekonomistov Maribor

2021

Licenčni pogoji

Vsebina zbornika je na voljo pod pogoji slovenske licence Creative Commons 4.0 CC BY NC-ND, ki ob navajanju in priznavanju avtorstva dopušča reproduciranje in distribuiranje, ne dovoljuje pa dajanja v najem, priobčevanja javnosti za komercialni namen in nobene predelave.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 89747459

ISBN 978-961-6059-12-1 (PDF)

Organizacijski odbor

Predsednik

Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Člani

Mojca Duh, Univerza v Mariboru

Žan Jan Oplotnik, Univerza v Mariboru

Andreja Primec, Univerza v Mariboru

Programski odbor

Predsednik

Žan Jan Oplotnik, Univerza v Mariboru

Podpredsednik

Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Člani

Borut Bratina, Univerza v Mariboru

Jaka Cepec, Univerza v Ljubljani

Mojca Duh, Univerza v Mariboru

Laura Južnik Rotar, Univerza v Novem mestu

Klavdij Logožar, Univerza v Mariboru

Maša Mikola, Univerza Monash

Franjo Mlinarič, Univerza Kozminski

Andreja Primec, Univerza v Mariboru

Gregor Radonjič, Univerza v Mariboru

Bojan Rosi, Univerza v Mariboru

Peter Vrtič, Univerza v Mariboru

KAZALO

Predgovor Mojca Duh, Andreja Primec & Dejan Romih	6
Insolvenčno pravo v času pandemije covida-19 in pogled naprej Jaka Cepec	7
Zagotavljanje uspešnih prenosov družinskih podjetij Katja Crnogaj & Mojca Duh	9
Vpliv negotovosti na makroekonomske kazalnike Nejc Fir	11
Negotovost in tveganja v dobavnih verigah Klavdij Logožar	13
Gospodarska negotovost v času krize covida-19 in evropski fiskalni okvir Ana Milanez	15
Zbiranje osebnih podatkov ali njihovo deljenje: raziskava učinkov na razmerja v družbi Igor Perko	17
Negotovost pri nasledstvu družinskih podjetij Andreja Primec & Mojca Duh	19
Vpliv delniškotržne negotovosti na industrijsko proizvodnjo v Združenih državah Amerike Dejan Romih	21
Tipologija podnebnih tveganj Sabina Taškar Beloglavec & Daniel Zdolšek	23
Volatilnost in negotovost na trgu strateških surovin in energije ter odziv Taluma na to Gregor Zečević	25

PREDGOVOR

Društvo ekonomistov Maribor, ki je bilo ustanovljeno 8. junija 1951 v Mariboru, je letos organiziralo posvetovanje **EKONOMIJA 2021, Posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu (Posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva ekonomistov Maribor)**, ki je potekalo 10. decembra 2021 v živo in na daljavo. Namenjeno je bilo ekonomistom, gospodarstvenikom, oblikovalcem gospodarske politike, študentom ekonomije in drugim, ki jih zanimata ekonomija in poslovanje. Tema letošnjega posvetovanja je bila negotovost v družbi in gospodarstvu pred in po izbruhu covid-19 na Kitajskem. Soorganizator posvetovanja je bila Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru.

Posvetovanje Društva ekonomistov Maribor je tradicionalno posvetovanje, ki ga organizirajo člani društva v sodelovanju z Ekonomsko-poslovno fakulteto Univerze v Mariboru. Društvo je leta 2020 organiziralo posvetovanje o vplivu avtomatizacije in robotizacije na trg dela, ki se ga je kot vabljeni predavatelj udeležil Blaž Brodnjak, predsednik uprave Nove Ljubljanske banke, d. d., Ljubljana. Letos je vabljeno predavanje izvedel **dr. Davorin Kračun**, predsednik Fiskalnega sveta ter profesor ekonomske teorije in politične ekonomije na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. Dr. Kračun je predaval o fiskalni negotovosti.

Partnerja letošnjega posvetovanja sta bila Nova Ljubljanska banka, d. d., Ljubljana, in Talum, d. d., Kidričevo.

Mojca Duh, Andreja Primec & Dejan Romih

INSOLVENČNO PRAVO V ČASU PANDEMIJE COVIDA-19 IN POGLED NAPREJ

Jaka Cepec

Univerza v Ljubljani, Ljubljana

jaka.cepec@ef.uni-lj.si

Povzetek

Številne države so v sklopu uvodnih normativnih ukrepov v povezavi s pandemijo covid-19 in posledično s krizo s posebno interventno zakonodajo uredile tudi posebnosti na področju insolvenčnega prava. Najpogostejši ukrepi so se nanašali na ureditev (ne)odgovornosti poslovodstva za pripravo predlogov za začetek postopkov zaradi insolventnosti in različne možnosti za ustavitev oziroma prekinitvev o odločanju o začetku postopkov, če je razlog za insolventnost pandemija. Podobno ureditev je sprejel tudi slovenski zakonodajalec, ki pa je bil ob začetku pandemije hkrati tudi ravno v postopku sprejemanja nove novele ZFPPIPP, katere osnovni namen je bila prilagoditev nacionalne zakonodaje direktivi EU o preventivnem prestrukturiranju. V prispevku se avtor ukvarja z dvema vprašanjema, ki bi znali biti pomembni za nacionalno gospodarstvo v teh negotovih časih, in sicer: (a) (ne)primernost normativnega odziva države na področju insolvenčnega prava v času pandemije in (b) ali lahko predlogi iz novele ZFPPIPP-H pripomorejo k zmanjšanju posledic gospodarske negotovosti, ki nas verjetno čaka v naslednjih letih.

Ključne besede: insolvenčno pravo, covid-19, reforma, prestrukturiranje gospodarskih družb.

JEL: G33, K20, K40.

ZAGOTAVLJANJE USPEŠNIH PRENOSOV DRUŽINSKIH PODJETIJ

Katja Crnogaj*

Univerza v Mariboru, Maribor

katja.crnogaj@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-2344-3977>

Mojca Duh

Univerza v Mariboru, Maribor

mojca.duh@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-2211-010X>

* Dopisni avtor.

Povzetek

Rezultati raziskav v državah članicah EU kažejo naraščanje števila malih in srednje velikih podjetij, ki se bodo v prihodnosti soočala z menjavo generacij lastnikov – managerjev. Na ravni EU se tako vse bolj uveljavlja prepričanje, da moramo preprečiti prenehanje podjetij zaradi težav pri prenosu vodenja in lastništva, pri čemer so zaradi emocionalne povezanosti družine in podjetja še posebej ranljiva družinska podjetja. Številni prenosi lastništva in vodenja podjetja so se v preteklosti razrešili znotraj družine, novejše raziskave pa kažejo, da lahko v prihodnosti pričakujemo več prenosov tretjim osebam. Namen našega prispevka bo tako osvetliti tiste možne oblike prenosov, ki jih ustanovitelji/lastniki družinskih podjetij pogosto ne vidijo kot možne strategije izstopa iz podjetja, ter na ta način prispevati k zmanjšanju njihove negotovosti glede prihodnosti. Na osnovi rezultatov empirične raziskave bomo predstavili vlogo lastnikov in države pri zagotavljanju uspešnih prenosov.

Ključne besede: družinsko podjetje, nasledstvo, negotovost, podporno okolje, prenos podjetja.

JEL: J11, L21, L26.

VPLIV NEGOTOVOSTI NA MAKROEKONOMSKE KAZALNIKE

Nejc Fir
Ministrstvo za finance, Ljubljana
nejc.fir@gov.si

 <https://orcid.org/0000-0002-3578-9369>

Povzetek

Negotovost je eden izmed pomembnih dejavnikov ekonomskega okolja, ki se je v preteklosti nekoliko zapostavljala. Osredotočenost nanjo se pogosto pojavi ob večjih makroekonomskih šokih in dogodkih, kot so na primer Brexit, kitajsko-ameriška trgovinska vojna in pandemija covid-19. V preteklem desetletju so šoki raziskovalce opozorili na to, da je potrebno nadaljnje raziskovanje tega področja. Negotovost je izredno težko natančno kvantificirati, saj gre za relativno abstrakten in subjektiven pojem. Kljub temu je ne smemo zapostavljati in zahteva dodatno pozornost, saj lahko z razumevanjem različnih vrst negotovosti in njenih učinkov pridobimo vpogled v problematiko. Obravnavanje posameznih vrst negotovosti in njenih značilnosti nam hkrati omogoča obvladovanje njenih negativnih učinkov na makroekonomske kazalnike. Zaradi naravnih značilnosti negotovosti ni mogoče popolnoma preprečiti njenih negativnih vplivov, vendar sta lahko zgodnje ukrepanje in zagotavljanje stabilnosti znatnega pomena.

Ključne besede: ekonomskopolitična negotovost, inflacijska negotovost, makroekonomski kazalniki, merjenje negotovosti, monetarnopolitična negotovost.

JEL: E00, E66.

NEGOTOVOST IN TVEGANJA V DOBAVNIH VERIGAH

Klavdij Logožar
Univerza v Mariboru, Maribor
klavdij.logozar@um.si

 <https://orcid.org/0000-0001-8496-3397>

Povzetek

Dejavniki, kot so globalizacija, povečana kompleksnost dobavnih verig, visoke logistične zahteve kupcev, krajši življenjski cikli in nestabilno okolje, so razlogi, da se dobavne verige soočajo z enormno negotovostjo in tveganji. Ti dejavniki predstavljajo pomembne ovire za doseganje pravočasnih dostav, povečevanje zadovoljstva kupcev, izboljševanje učinkovitosti in zmanjševanje stroškov do te mere, da je obvladovanje negotovosti in tveganj v dobavnih verigah postala prioriteta v številnih organizacijah. Negotovost povečuje verjetnost tveganj in tveganja so lahko posledica negotovosti. Pogosto se morajo managerji hkrati posvečati tako negotovosti kot tveganjem, saj se pojavljajo skupaj in so dejansko neločljiva. V tem prispevku definiramo vire negotovosti in možne pristope za njihovo obvladovanje.

Ključne besede: management dobavnih verig, negotovost v dobavnih verigah, tveganja v dobavnih verigah.

JEL: D80, L80, L91.

GOSPODARSKA NEGOTOVOST V ČASU KRIZE COVIDA-19 IN EVROPSKI FISKALNI OKVIR

Ana Milanez
Ministrstvo za finance, Ljubljana
ana.milanez@gov.si

 <https://orcid.org/0000-0002-6751-2460>

Povzetek

Evropski fiskalni okvir je usmerjen v zagotavljanje vzdržne dolgoročne gospodarske rasti in stabilizacijo makroekonomskega okolja držav članic Evropske unije (EU). Z vse bolj omejeno učinkovitostjo monetarne politike že od velike recesije postaja še dalje pomembnejša vloga fiskalne politike pri uravnavanju gospodarskih ciklov in spodbujanju ponudbe in produktivnosti dela. Fiskalno politiko na ravni EU narekuje Pakt za stabilnost in rast (SGP), ki opredeljuje fiskalne cilje, vezane na tekoče gospodarske razmere. Krizo covid-19 in okrevanje obkroža visoka stopnja negotovosti, tako z vidika identifikacije kanalov, po katerih se šok odraža v gospodarstvu, kot tudi z vidika kvantifikacije njegovih učinkov. Posledično je bilo (in ostaja) leta 2020 oteženo objektivno ovrednotenje primerne obsega neto javnofinančnih izdatkov. Izdatno negotovost glede primernosti fiskalne politike pa povzroča tudi pristranskost ocen fiskalnih ciljev. Preventivna veja Pakta za stabilnost in rast je namreč vezana na oceno gospodarskega cikla, ki je ob pojavu eksogenega šoka (kot je kriza covid-19) izredno pristranska. Predpostavljane krajšega (daljšega) cikla od dejanskega lahko vodi v ciklično restriktivno (ekspanzivno) vodenje fiskalne politike, ki lahko ogrozi gospodarsko okrevanje oziroma celo vodi v permanentno znižanje dolgoročne gospodarske rasti. Kriza covid-19 je ponovno izpostavila problematiko fiskalnih pravil, vezanih na neopazovane spremenljivke, in na ravni EU sprožila debato o premiku k izključno nominalnim fiskalnim ciljem. Dodatno je izpostavila tudi potrebo po reviziji evropskega fiskalnega okvirja v smeri še bolj prilagojenim fiskalnim ciljem posameznih držav članic, saj so se razlike med fiskalnimi položaji in ravnjo gospodarske razvitosti držav še povečale, prekinila pa naj bi se tudi ciklična konvergenca.

Ključne besede: fiskalno pravilo, gospodarska negotovost, kriza covid-19, modelska negotovost, proizvodna vrzel.

JEL: C01, E62.

ZBIRANJE OSEBNIH PODATKOV ALI NJIHOVO DELJENJE: RAZISKAVA UČINKOV NA RAZMERJA V DRUŽBI

Igor Perko

Univerza v Mariboru, Maribor

igor.perko@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-6101-1091>

Povzetek

Na pomen osebnih podatkov je EU opozoril z uredbo GDPR (General Data Protection Regulation), v kateri postavlja ogrodje in mehanizme za zaščito/omejitve uporabe osebnih podatkov. Čeprav dobronamerni, se ob poplavi podrobnih, posebej občutljivih osebnih podatkov, kot je na primer obnašanje v najrazličnejših situacijah, izkazujejo kot nesistematični in zato ne dovolj učinkoviti. V situaciji, ko vsaka pametna naprava, vsaka aplikacija in vsaka spletna stran zbira osebne podatke, je morebitno konfliktnih situacij mnogo več, kot jih lahko obdela pisarna informacijskega pooblaščenca. Vprašljivo je celo, ali ima pravni sistem v svoji obstoječi obliki dovolj kapacitet za obvladovanje kompleksnosti te situacije. K negotovosti stanja pripomore tudi nedefiniran ali slabo definiran status lastništva podatkov, ki trenutno pripadajo lastniku podatkovne zbirke, v kateri so shranjeni. V prispevku predlagamo nov raziskovalni podvig: z več vidikov želimo celovito preučiti alternativno rešitev deljenja podatkov, v kateri se lastništvo in s tem upravljanje podatkov dodeli proizvajalcem podatkov. Ob tem se oblikujejo AI-mehanizmi, ki temeljijo na pravnih in etičnih okvirjih, posedujejo sposobnost odgovarjati na konkretne izzive, tveganja in konfliktna situacije ter opravnomočijo deležnike v družbi, da aktivno zaščitijo svoje interese in pravice. V družbi dinamično redefinirajo razmerja med preglednostjo družbe in privatnostjo posameznikov. Ker gre za izjemen poseg v družbo, ga je treba temeljito preučiti na več nivojih: od pregleda sprememb etičnih norm, pravnih okvirjev, osebnega pogleda predstavnikov različnih skupin družbe, profitnih in neprofitnih organizacij, tehničnih sposobnosti upravljanja in analize podatkov do vpliva na regulatorje sistema, ki oblikujejo okvirje in mehanizme delovanja družbe kot take.

Ključne besede: deljenje podatkov, GDPR, lastništvo podatkov, umetna inteligenca.

JEL: O33, O35, O38.

NEGOTOVOST PRI NASLEDSTVU DRUŽINSKIH PODJETIJ

Andreja Primec*

Univerza v Mariboru, Maribor

andreja.primec@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-5615-7299>

Mojca Duh

Univerza v Mariboru, Maribor

mojca.duh@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-2211-010X>

* Dopisni avtor.

Povzetek

Kljub temu da se družinska podjetja kot vsi ostali gospodarski subjekti prvenstveno ukvarjajo z izvajanjem gospodarske dejavnosti, imajo številne posebnosti. Zaposleni v družinskem podjetju, vodstveni delavci, zakoniti zastopniki itd. so praviloma člani družine. To dejstvo močno zaznamuje delovanje in ustroj podjetja, še zlasti pa vpliva na prenos podjetja na naslednjo generacijo. V zvezi z nasledstvom družinskega podjetja se sprožajo tudi številna pravna vprašanja, ki so prvenstveno urejena v Zakonu o gospodarskih družbah, poleg tega pa tudi z določili druge zakonodaje, ki postavlja v ospredje družinske vezi med deležniki podjetja. S pravno negotovostjo, ki se pri tem poraja, se lahko lastniki družinskih podjetij uspešno spopadajo v procesu planiranja nasledstva. Pomembno vlogo v nasledstvenem procesu ima tudi družinska ustava.

Ključne besede: družinsko podjetje, družinska ustava, planiranje nasledstva, prenos podjetja, proces nasledstva.

JEL: K20, K22, L20.

VPLIV DELNIŠKOTRŽNE NEGOTOVOSTI NA INDUSTRIJSKO PROIZVODNJO V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Maribor

dejan.romih@um.si

 <https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Povzetek

Med oblikovalci politike in raziskovalci je veliko zanimanje za proučevanje negotovosti in njenega vpliva na gospodarstvo/gospodarsko aktivnost. Vemo, da sta nenaden izbruh in hitro širjenje covid-19 prispevala k povečanju finančne/finančno-tržne in gospodarske negotovosti v Združenih državah Amerike, ki jih je epidemija/pandemija covid-19 zelo prizadela. V tem prispevku proučujem delniškotržno negotovost in njen vpliv na industrijsko proizvodnjo v Združenih državah Amerike. Ugotovil sem, da povečanje delniškotržne negotovosti negativno vpliva na industrijsko proizvodnjo, kar pomeni, da morajo oblikovalci politike opazovati in spremljati delniškotržno negotovost v Združenih državah Amerike ter po potrebi ukrepati. Pri tem si lahko pomagajo z indeksom delniškotržne negotovosti za Združene države Amerike.

Ključne besede: delniški trg, negotovost, šok, Združene države Amerike.

JEL: D81, E44.

TIPOLOGIJA PODNEBNIH TVEGANJ

Sabina Taškar Beloglavec*

Univerza v Mariboru, Maribor

sabina.beloglavec@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-0301-0349>

Daniel Zdolšek

Univerza v Mariboru, Maribor

daniel.zdolsek@um.si

 <https://orcid.org/0000-0002-6316-4171>

* Dopisni avtor.

Povzetek

Ekonomski model, ki je žal še vedno močno uveljavljen in ga poznamo pod imenom kapitalizem, je evidentno podvržen krizam in ne deluje, sploh pa ne v podporo celotne družbe in našega Planeta. Zato je odmik od ustaljene prakse maksimiranja dobičkov v smeri povečevanja dobrobiti in blagostanja za družbo in okolje nujen. Podjetja lahko z odgovorno politiko, strategijami in trajnostnimi cilji preusmerjajo akumulirane presežke v investicije, ki pomenijo poudarjanje trajnostnega vidika in pot proti brezogljični družbi v izogib poglobljanja podnebne krize. Posamezniki in celotna družba pa lahko vsakodnevno prispevajo svoje. Namen prispevka je prikazati tipologijo podnebnih tveganj.

Ključne besede: podnebna kriza, podnebna tveganja, tipologija.

JEL: G20, G28, M40.

VOLATILNOST IN NEGOTOVOST NA TRGU STRATEŠKIH SUROVIN IN ENERGIJE TER ODZIV TALUMA NA TO

Gregor Zečevič
Talum, d. d., Kidričevo
gregor.zecevic@talum.si

Povzetek

V letu 2021 sta gospodarstvo in družba EU kot celota na boleč in s finančnega vidika krut način spoznala svoje šibke točke in ranljivosti, kar se je pokazalo predvsem v (pre)veliki izpostavljenosti in odvisnosti od uvoza strateško pomembnih surovin, ključnih izdelkov in polizdelkov ter zemeljskega plina kot enega ključnih energentov gospodarstva in družbe EU. Države izvoznice in logistična podjetja so s pridom izkoristili intenzivno globalno gospodarsko rast in s tem izjemno povečano povpraševanje ter prilagodili pogoje poslovnega sodelovanja, gospodarstvo Evropske unije pa postavili pred dejstvo – ali pogoje sprejeti ali omejiti gospodarsko aktivnost. Kot temeljne vzroke za nastalo situacijo bi izpostavil: odvisnost gospodarstva EU od uvoza strateških surovin (Mg) in sestavnih delov (polprevodniki), ranljivost na področju infrastrukture za dobavo energentov in velik obseg špekulativnih investicij na blagovnih borzah kot posledico nizkih obrestnih mer.

Ključne besede: borza kovin, energenti, energetska infrastruktura, strateške surovine.

JEL: D81.

Društvo ekonomistov Maribor